

מהתיקון הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

איזו עצה קיבל הבחור לזכור את הש"ס בעל פה

חשיבות הלימוד בפירוש רש"י

★ לימוד פירוש רש"י היה מאז ומקדם אחד מיסודות לימוד התורה. רש"י גדול המפרשים למקרא ולגמרא, כונה בפי תלמידי חכמים "פרשן-דתא", ו"רבן של ישראל". רש"י בפירושו האיר לנו את שבילי התלמוד, ובלעדיו היתה הגמרא כספר החתום ולא היינו יכולים ללמוד דף אחד. זקנים עם נערים, תלמידי חכמים ופשוטי עם לא זזו בלי להגות בדבריו של רש"י הקדוש.

★ **אם למד הפרשה בפירוש רש"י חשוב כמו תרגום, וירא שמים יקרא תרגום וגם פירוש רש"י** (שלחן ערוך אורח חיים סי' רפ"ה סעיף ב').

★ הרה"ק רבי פנחס מקוריץ ז"ע היה מזהיר תמיד שיחזיק כל אחד אצלו חומש עם פירוש רש"י ויעיין בו בכל הדמנות. ובקיין תק"ח בעת פרעות ההיידמאקים, שהחריבו ורצחו הרבה קהילות באוקראינה, באו אליו ושאלו אותו מה לעשות, וציוה שילמדו כל שבוע את כל הפרשה עם רש"י (אמרי פנחס שער ה' אות ט-יא).

★ כ"ק מרן הרבי הקדוש רבי מרדכי מנדבורנה ז"ע היה מזהיר את כל הבאים אליו שילמדו בכל שבוע חומש ופירוש רש"י, ואמר שהוא מסוגל ליראת שמים (מאמר מרדכי עמוד קכ"ז).

★ כשהיה הרבי בעל ה'יואל משה' מסאטמר זצוק"ל ילד קטן שלח אותו אביו יחד עם אחיו בעל ה'עצי חיים' זצוק"ל לקבל ברכה מהרבי הקדוש רבי מרדכי מנדבורנה זצוק"ל. שני הילדים נכנסו אל הרבי הקדוש רבי מרדכי'לה, והרבי בירכם. לפני שיצאו אמר להם הרבי: **"ילדים תפטמו את עצמכם עם חומש רש"י, אני הכרתי גדולי עולם שלא ידעו איפה הקב"ה גר, מפני שלא למדו חומש רש"י. אם תקפידו ללמוד כל יום חומש רש"י תזכו לרוח הקודש"**.

★ פעם כש"ק מרן אדמו"ר בעל ה'יואל משה' מסאטמר זצוק"ל היה בירושלים, ניגש אליו בחור ישיבה והתאונן שזכרונו חלש והוא שוכח כל מה שלומד. ענה לו מרן זצוק"ל: **"מי לנו גדול מרש"י, תעשה את הסגולה שנתן לנו רש"י, תאריך בחונן הדעת, וזכרונו יהיה איתן וחזק"**. אותו תלמיד הנפך מאז לבריה חדשה, זכרונו נעשה חזק להפליא, וכעבור שנה ידע את כל מסכת בבא מציעא בעל פה. בני תורה בירושלים ששמעו את דברי הרבי התחילו לחפש את הסגולה ברש"י ולא מצאו, חיפשו בתורה ונביאים וכתובים ולא מצאו. ניגשו אל הגאון האדיר רבי פנחס עפשטיין זצוק"ל ראב"ד העדה החרדית, ומיד אמר: **"רי רש"י מוז זיין אין מסכת עבודה זרה"**. הלכו לחפש ומצאו במסכת עבודה זרה דף ח' ע"א, שם איתא בגמרא **"אף על פי שאמרו שואל אדם צרכו בשומע תפלה, אבל אם בא לומר בסוף כל ברכה וברכה מעין כל ברכה וברכה אומר"**. מסביר שם רש"י **בזה הלשון: "אם יהי משכח תלמודו מאריך בחונן הדעת, אם בעל תשובה הוא מאריך בהרצוה בתשובה, וכן כן"**.

הדיו המיוחד של מרן

הרבי רבי מאיר מקרעטשניף

למדנו בדף היומי (שבת דף ק"ד ע"א): **"אמרי ליה רבנן לרבי יהושע בן לוי, אתו דרדקי האידינא לבי מדרשא ואמרו מילי דאפילו בימי יהושע בן נון לא איתמר כוותיהו"**.

ונספר על כך סיפור נפלא שהיה עם מרן הרבי הקדוש רבי מאיר מקרעטשניף זצוק"ל. הרבי הקדוש רבי מאיר'ל כתב לעצמו כמה וכמה יריעות בספר תורה שלו, וכמו כן כתב לעצמו פרשיות לתפילין. עלה בדעתו לעשות את הדיו לתפילין מה"מים שלנו" שנשארו מאפיית המצות, בנמקו כי התפילין הם אות לנס יציאת מצרים, והמצות הם גם כן אות לנס יציאת מצרים, ולכן הא בהא תליא. מדיו זה הוא כתב פרשיות לתפילין גם עבור אביו הקדוש פלא הדורות הרבי רבי מרדכי מנדבורנה זצוק"ל. כשהביא רבי מאיר'ל את הפרשיות במתנה לאביו הקדוש, הוא סיפר לו שהוא עשה את הדיו מה"מים שלנו" וגם הסביר את הנימוק.

צוה הרבי הקדוש רבי מרדכי'לה שיקראו לחדרו את זוגתו הצדקת, וכשנכנסה פנה אליה ואמר לה בזה הלשון: **מגיע לך תוספת כתובה, כי יש לך בן שחידש דבר שעדיין לא גילה אדם מיום בריאת שמים וארץ...**

(הפתיחה לשיעור ל' סיון, יומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי מאיר מקרעטשניף זצוק"ל)

מעלתו של

המאסף תלמידים ללימוד התורה

למדנו בדף היומי (שבת דף קי"ח ע"ב): **"ואמר רבי יוסי, יהא חלקי ממושיבי בית המדרש ולא ממעמידי בית המדרש"**. פירש רש"י: **"ממושיבי בית המדרש - חזנים ממספי תלמידים בכל יום לבוא. ממעמידי - ממונים לעת האוכל, לומר הגיע עת לעמוד ולאכול"**.

יש לציין לפירושו המעניין של המהר"ל מפראג זצוק"ל (בחידישי אמדות שם), ש"ממעמידי בית המדרש" הכוונה היא לזה שקם ויוצא ראשון מבית המדרש, כי הוא גורם שגם אחרים יקומו ויצאו אתו, נמצא שהוא מבטל את הרבים מלימוד התורה וחסא הרבים תלוי בו.

כשלמדתי את הגמרא הזאת נזכרתי בסיפור משעשע מימי לימודי בישיבה. אחד מחשובי המגיד שיעורים שלי מסר שיעור כללי, ותוך כדי השיעור נרדם לו בחור אחד מול פניו וישן שינה עמוקה, דבר שהפריע לו מאוד. אבל יש בעיה, הוא היה לפני כן מגיד שיעור בישיבת בעלזא, ובעלזא יש קפידה שלא להעיר אדם ישן לא ללימוד ולא לתפילה רק עבור אוכל. המגיד שיעור חשב לרגע מה לעשות, איך להעיר את הבחור. ואז ננצץ רעיון בראשו. הוא פנה לבחור וצעק לו: **"ענקל, ענקל, נאך א דריי פערטל שעה גייט מען עסן"** [-בעוד שלשת רבעי שעה הולכים לאכול...]

יומא דהילולא קדישא

יום כ"ט תמוז, יומא דהילולא של רבם של ישראל רש"י הקדוש זצוק"ל

מרן הרב חיד"א זצוק"ל מביא בספרו שם הגדולים, ששמע מפי רב מופלג שקבל מרבו, שרש"י התענה תרי"ג תעניות לפני שכתב את פירושו על התורה.

פעם הגיעה קבוצת נערים להיבחן אצל מרן פאר הדור החזון איש זצוק"ל. שאל אותם החזון איש כמה שאלות, ובין הדברים השיב אחד הנערים: **"כך אומר רש"י! שאל החזון איש: "ומניין לרש"י זאת?". קפץ הנער והשיב: "רש"י ידע זאת ברוח הקודש!"**. כששמע החזון איש את התשובה התלהב עד מאד, קם ממקומו ואמר: **"נכון, נכון, רש"י כתב הכל ברוח הקודש!"**

הרבי הקדוש מסוכטשוב בעל ה"שם משמואל" מסביר בספרו (פרשת דברים תרע"ט), שהשפה של כל אומה קשורה למדות שלהם, ולכן בכל שפה מונח כח רע המושך לדברים הרעים של אותה אומה. לדוגמא הוא מביא מה שאמר הרבי הקדוש בעל החידושי הרי"ם מגור זצוק"ל שהשפה הצרפתית מושכת לניאוף רחמנא ליצלן, שמאחר שאומה זו שקועה בעבירות אלה, לכן מונח בשפה שלהם כח רע המושך את האדם לכך. **ויש תרופה אחת לזה - ממשך בעל השם משמואל - והיא התורה!** כשמשמשים עם אותה שפה לדברי תורה, על ידי החיבור שלה לתורה, מתהפך הרע שבה לטוב, "זוהי רפואת הלשון".

ובזה הוא מסביר שם למה מתרגם רש"י את כל המילים הקשות לשפה הצרפתית [-בלע"ז], וכי לא היה יכול רש"י הקדוש למצוא מילים מתאימות בלשון הקודש להסביר את פסוקי התורה? אלא **"בכוונה עשה לטובת הכלל המדברים בלשון ההיא, שתהיה רפואה קצת ללשון ההיא"**. ומוסיף עוד **"כי יתכן שקודם שעשה רש"י ז"ל כך, היתה הלשון מושכת עוד יותר לרע..."**

ויש לציין מה שמובא בספר י"ג אורות שהרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זצוק"ל הקפיד מאוד להוציא בפה בעת לימוד רש"י גם את המילים בלע"ז הנזכרים בפירושו. ואמר שיש בהם את אותה הקדושה שיש ביתר דברי רש"י. וכששמע שאחד לומד רש"י ומשמיט תיבות אלה, היה מצווה לו לחזור על דברי רש"י ולכלול את המילים האלה בלימודו.

מיני מתיקה

הגמרא מספרת במסכת תענית (דף כ"ב ע"א) שרבי ברוקא פגש את אליהו הנביא בשוק ושאל אותו מי הם בני העולם הבא. הראה לו אליהו הנביא על שני אנשים שהם בני העולם הבא. כששמע זאת רבי ברוקא ניגש אליהם ושאלם למעשיהם. ענו לו האנשים: "איננו בדוחי אנו, מברחינן ועציי" – אנחנו משמחים אנשים עצובים]. אם נתבונן בדברי רש"י הקדוש נראה דבר מדהים. רש"י כותב שם: "בדוחי – שמחים ומשמחים בני אדם". הבה נחשוב למה הוסיף רש"י את המלה 'שמחים'? הרי העיקר הוא שהם משמחים אנשים עצובים? אלא חשבתי בחמלת השם עלי ובסיעתא דשמיא שרש"י בא ללמדנו שאי אפשר לשמח אחרים מבלי שנהיה אנו בעצמנו בשמחה. שמחה אינה משחק כלפי הזולת, אלא משהו עמוק עמוק בנפש האדם.

מן הענין להביא מרגלית יקרה שמצאנו בספר אורחות חיים [לרבי אהרן הכהן מלוגיל זצוק"ל, תלמיד מרן הרמב"ן זצוק"ל] (בסוף הלכות קידושין), אוצר יקר שנותן משמעות חדשה לחיים. בביאורו שם על ברכת 'אשר ברא ששון ושמחה' הוא כותב בתוך הדברים: "כפי כבוד השם בשמחת הנפש, כדי שתהיה מוכנת לקבל מהורה, כי היגון סותם מקורי הנפש, והיא מחיצה מפסקת בינה לבין אלהיה, שאין ראוי לאדם שיכעוס רק שיקבל גזירת השם מאהבה, שכל מי שנותן מחשבת היגון בלבו קרוב לכפור בשם יתברך, הלא תראה שאין השכינה שורה לא מתוך עצבות אלא מתוך דבר שמחה, וזהו כבודו יתברך".

אליבא דהלכתא - שאלות בהלכה בסוגיות הדף היומי

למדנו בדף היומי (שבת ק"ל ע"א) שמצות מילה קיבלו עליהם בשמחה ועדיין עושים אותה בשמחה. ויש לברר האם חייבים להביא בסעודת ברית מילה בשר משום שמחה, או שאפשר לצאת גם במאכלי חלב? ואם חייבים להביא בשר האם זה צריך להיות דווקא בשר בהמה או שיוצאים גם בבשר עוף?

תשובה שנתקבלה מאת הגאון הגדול רבי נתן גוטליב שליט"א מחשובי רבני תולדות אהרון מחבר ספר מגדים חדשים ועוד

לכבוד הגאון המופלא מגדולי מרביצי תורה ומזמי הרבים שמו הטוב הולך לפניו, מו"ה רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א, עורך הגליון החשוב המזכה רבבות מישראל "מתיקות דף היומי", אשר מטרתו להמתיק תורת ה' בפינו ובפיות עמך בית ישראל. יהי רצון שיזכה להרבות פעלים לתורה מתוך הרחבת הדעת וסייעתא דשמיא.

הש"ה הק' (מס' שבת נר מצוה אות ז) הביא בשם רבו מהר"ש מלובלין זצ"ל, שאין יוצאין ידי סעודה בברית מילה רק כשאוכלים בשר, שאין שמחה אלא בבשר (פסחים קט.ו.), והעתיקו המגן אברהם (סי' רמ"ט סק"ו) והסכים לדבריו. ובשו"ת מהר"ם שיק (אבן העזר סי' פ"ט) העלה עוד חידוש גדול שאפי' לדעת הרבה פוסקים שבי"ט אין חיוב לאכול בשר לאחר החורבן, מכל מקום גם לדעתם יש לחייב לאכול בסעודת ברית. כי ביו"ט יש צד לפטור אכילת בשר, שכן מזכיר לנו אבלות שכהיום אין מקריבין קרבנות החג, אבל בסעודת ברית מילה לא שייך זאת.

ויש להוסיף תבלין לזה על פי דברי רבינו בחיי (פר' לך ז, טו) שהמילה חשיב כקרבן וסעודת המילה כאילו אוכלין מבשר הקרבן עיי"ש. נמצא שאדרבא אכילת בשר מעורר שמחה גדולה שגם כהיום אוכלין קרבנות, היפך מיו"ט שמעורר אבלות החורבן ח"ו.

והנה לפי הטעם משום אין שמחה אלא בבשר, צריך לאכול בשר בהמה, שאין יוצאין מצות שמחה במקדש אלא בבשר בהמה כמבואר במס' חגיגה (ח.). וכן לגבי שמחת יו"ט ידוע מה שכתב בדרכי תשובה (סי' פ"ט ס"ק י"ט) ח"ל, זכרתי ימים מקדם כד הוינא טליא, ששמעתי מפי אדמו"ר הגאון הקדוש רשכבה"ג מצאנז צלה"ה בעל תשובות דברי חיים שאמר שצריך לאכול ביו"ט בשר בהמה דוקא עכ"ל.

אך כשקשה להכין בשר בהמה, אפשר לצאת גם בבשר עופות, שגם בזה יש שמחה כמו שהוכיח ביד אפרים (יו"ד סי' א') מדברי הגמ' ביצה (י:). שאמרו שם על בשר עופות שיש בזה שמחת יו"ט. וכן העלה בשו"ת שבת הלוי (ה"ג סי' י"ח) שאף שכדאי להקפיד על בשר בהמה, אבל כשקשה יכולין לצאת גם בבשר עופות, והוסיף שאם גם בשר עופות קשה אפשר לצאת גם בדגים שיש בזה גם חשיבות קצת כבשר.

והנה בשו"ת מהר"ם שיק (שם) ממליץ קצת על המקילים לעשות הסעודה בסעודה של מאכלי חלב בלי בשר ודגים עיי"ש, ונזכר כן גם בשו"ת חת"ס (סי' ט"ו). אבל מסתבר שכהיום שעל כל דבר שמחה עושים סעודה מבשר ודגים, חשיב כבזיון לעשות סעודה לברית בלי בשר ודגים. ויש לציין לדברי הריטב"א (ביצה טז.) על מה שאמרו שם חז"ל שהוצאת שבת ויו"ט אין נכנס בחשבון הוצאותיו שקצבו לו ברה"ו ואם מוסיף מוסיפין לו, וכתב שם בזה"ל, לאו דוקא הוצאת שבתות וימים טובים הוא הדין לכל הוצאה של מצוה עכ"ל.

פניני התחזקות בדברי רש"י הקדוש - מאמר מאת המג"ש הגאון שליט"א

עמו ולחלקו. במילים אלו התחזקו אנשים רבים בתקופת השואה האיזומו והנוראה, כפי שמסופר על מרן הרבי מסטריקוב זכר צדיק וקדוש לברכה, ועד עצם היום הזה מתחזקים בהם הרבה יהודים.

נסיים עם דברי רש"י שלמדנו לאחרונה בדף היומי במסכת שבת (דף פ"ח ע"א) במעשה על אותו צדוקי שמצא את רבא מעיין בתלמודו כשדם נוטף לו מהיד, והתחיל ללעוג מעם ישראל. ענה לו רבא "אנן דסיגין בשלימותא כתיב בן תומת ישרים תנחם", כותב רש"י הקדוש (שם בתחילת ע"ב): "התהלכנו עמו בתום לב כדרך העושים מאהבה וסמכנו עליו שלא יטענו בדבר שלא נוכל לעמוד בו". קיבלנו כאן מרשם ברור איך להתמודד ביום עם כל קושי – שבסיעתא דשמיא לא יהיה – לצעוד עם בורא עולם בביתחון ובתמימות ולסמוך עליו בעינים עצומות. [ואם נתבונן היטב נמצא שלשונו של רש"י הנ"ל על "תמים תהיה עם ה' אלקיך", דומה ללשונו במסכת שבת].

יעזור השי"ת שזכה כולנו ללמוד ולהתחזק בלימוד דברי רש"י הקדוש רבם של ישראל, לאורו ניסיע ונלך עד ביאת גואל צדק, אמן.

יראתי בפצותי שיח להשחיל את דבריי על רש"י הקדוש. מי שחי יום בלימוד דברי רש"י, חיי שונים מקצה לקצה. ואתן כמה דוגמאות לפנינו יקרים דברי חיזוק הנמצאים בדבריו.

במסכת עבודה זרה (דף ח' ע"א ד"ה מעין) אומר רש"י: "אם היה משכח תלמודו מאריך בחונן הדעת, אם בעל תשובה הוא מאריך בהוצאה בתשובה, וכן כולן". שתי המילים "וכן כולן" הן הרי אוצר שאין דומה לו בעולם. קיבלנו בכך מפתח לכספת הכי יקרה. מי מאיתנו אינו מתמחד עם קושי כל שהוא? איך מתמחדים? איך עוברים את הגל בשלום? כמה עוצמה יכולות שתי מילים של רש"י לתת לאדם? אדם יודע שבתפילה שהוא מתפלל שלש פעמים ביום בתפילת שמונה עשרה מתוגשמות כל משאלות ליבו ומתקיימות לטובה ולברכה, אם הוא רק ידע לכוון ולהעריך באותה תפילה, כמו 'סלח לנו אבינו כי חטאנו', 'דפאנו ה' ונרפא', 'הסר ממנו יגון ואנחה' וכו' וכו'.

בפרשת שופטים על הפסוק "תמים תהיה עם ה' אלקיך" (דברים י"ח י"ג) אומר רש"י: "התהלך עמו בתמימות וצפנה לו ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות ואז תהיה

מקולמוסם של הקוראים

לכבוד מוציאי לאור הגליון הנפלא 'מתיקות דף היומי'

שלום וברכה

כקורא קבוע בגליונכם ראיתי בקובץ מספר 14 מכתבם של הרב חיים אייזנבך

מירושלים אודות השתוקקותו שאחד ממלחיני הדור יחבר ניגון על המילים של רש"י הקדוש על "תמים תהיה עם ה' אלקיך".

ובכן הנני להודיעו שלאחרונה נתחבר ניגון מלא רגש וכיסופין על המילים הקדושות האלו על ידי חותני הרב יושע ברויער שליט"א מלחין ויו"ר המקהלה לבית סקווירא, בניחוח חסידי מלא חן, לחזק לבבות נשברות בימים קשים אלו של הקורונה.

ניתן לשמוע את הניגון במספר טלפון (חור"ל):

845-999-4220

או לקבלו במייל: tumimsong@gmail.com

בתודה על זיכוי הרבים שלכם, אהרן יודא שטערן

הרבי הקדוש רבי דוד מלעלוב זצוק"ל היה אומר על הפסוק (בפרשתנו) "ויכתוב משה את מוציאיהם למסעייהם על פי ה'", שמשו רבינו כתב את כל המסעות של עם ישראל ונעשה מזה תורה, וכמו כן יושב אליהו הנביא וכותב את כל המסעות וההרפתקאות העוברות על כל יהודי ויהודי, וכשיבוא המשיח במהרה יעשה ממנו ספר שילמדו בו...

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

לתרומות, להנצחות ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661

עמידה בלוח זמנים

שילוח הפסגה לכל יצי

הדפסה בניגון מזמרים

עיון ועיון

עריכת הבהרה מוציאת

ש. ברגר
היהלום שבספר

עימוד העלון בחסות: